T.C.
Çevre ve Orman
Bakanlığı

SERA GAZI EMİSYON AZALTIM PROJELERİ SİCİL İŞLEMLERİ

EYLÜL 2010

İklim Değişikliği ve Türkiye

Türkiye, 24 Mayıs 2004 tarihinde Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'ne (BMİDÇS), 26 Ağustos 2009 tarihinde ise Kyoto Protokolü'ne taraf olarak iklim değişikliğine yönelik yürütülen küresel mücadelede yerini almış bulunuyor. Kyoto Protokolü'nün ilk yükümlülük döneminde (2008–2012) sayısallaştırılmış sera gazı azaltım veya sınırlama yükümlülüğü bulunmayan Türkiye, Protokol'ün emisyon ticaretine konu olan esneklik mekanizmalarından yararlanamıyor.

BMİDÇS ve KP Kapsamında Türkiye

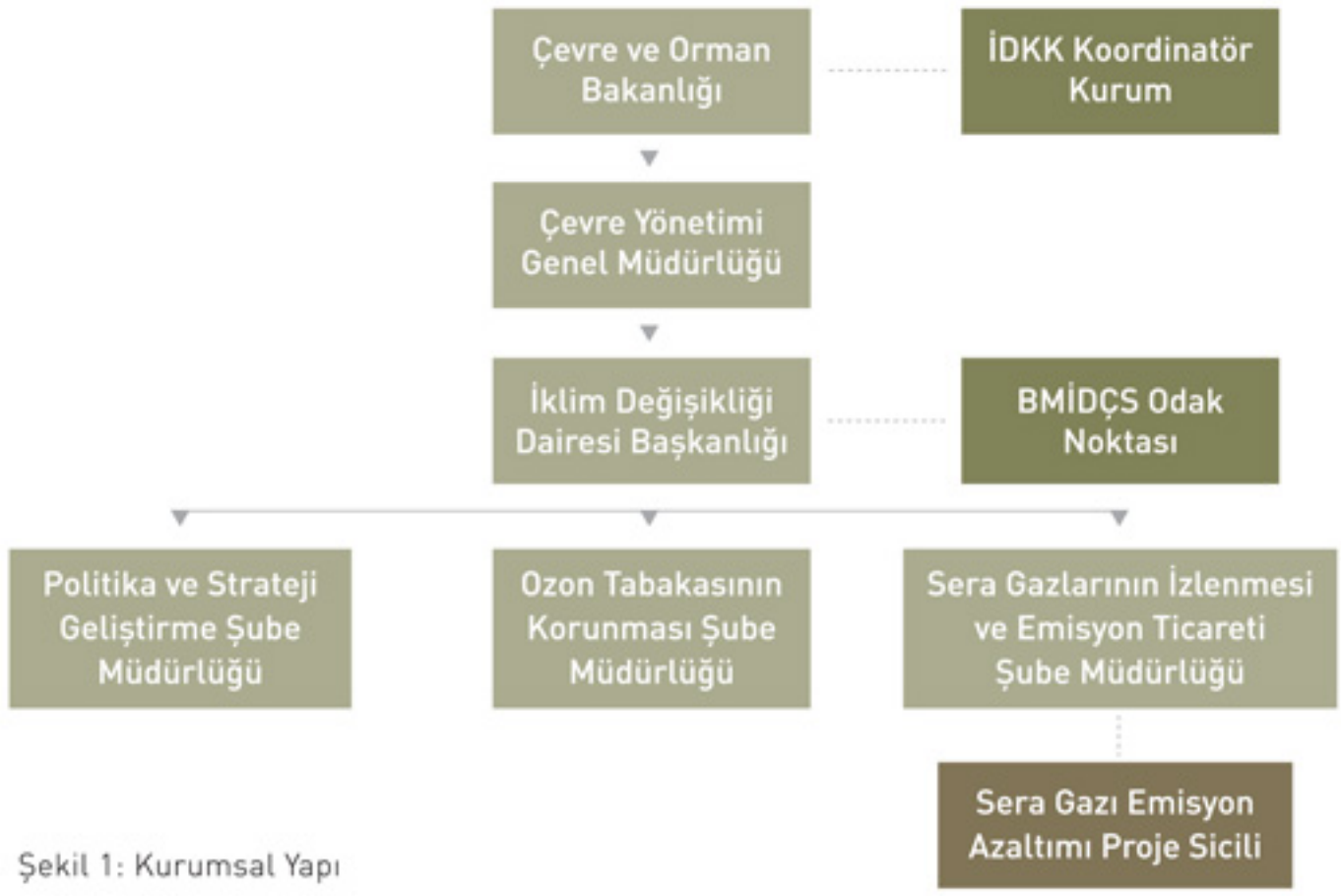
- 24 Mayıs 2004 tarihinde BMİDÇS'ne taraf oldu.
- EK-I ülkesi ve 26/CP.7 * kararı ile özgün koşulları tanındı.
- 26 Ağustos 2009 tarihinde Kyoto Protokolü'ne taraf oldu.
- EK-B listesine dâhil değil.
- Protokolün esneklik mekanizmalarından yararlanamıyor. Zorunlu Piyasalara katılamıyor.

* Sözleşmenin EK-I listesinde yer alan, diğer Taraflardan farklı bir konumda olan Türkiye'ye özel şartların tanınması sonucu ismi EK-I'de kalarak EK-II'den çıkarıldı.

Kurumsal Yapı

İklim değişikliği ile mücadele kapsamında 2001 yılında oluşturulan "İklim Değişikliği Koordinasyon Kurulu" 2010 yılında yeniden yapılandırıldı (2010/18 sayılı Genelge). İklim Değişikliği Koordinasyon Kurulu (İDKK); iklim değişikliğinin zararlı etkilerinin önlenmesi için gerekli tedbirlerin alınmasını, yapılacak çalışmaların daha verimli olabilmesini, kamu ve özel sektör kurum ve kuruluşları arasında koordinasyon ve görev dağılımının sağlanmasını, bu konuda Türkiye'nin şartları dikkate alınarak uygun iç ve dış politikaların belirlenmesini amaçlıyor. Kurulun yapısı şu şekilde oluşturuldu:

Kurul Başkanı: Çevre ve Orman Bakanı
Koordinatör Kurum: Çevre ve Orman Bakanlığı
Kurul Üyesi Kurumlar: Dışişleri Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, DPT Müsteşarlığı, Hazine Müsteşarlığı, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) ve Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği (TÜSİAD).

Şekil 1: Kurumsal Yapı

İDKK bünyesinde 11 farklı Teknik Çalışma Grubu bulunuyor. Son olarak oluşturulan Karbon Piyasaları Teknik Çalışma Grubu ile mevcut ve gelecek küresel ve bölgesel karbon pazarlarına Türkiye'nin katılımının sağlanması, ulusal karbon piyasasının kurulması ve yönetilmesi, bu konudaki politika ve stratejilerin geliştirilmesine yönelik teknik çalışmaların yapılması amaçlanıyor.

Türkiye'de Karbon Piyasalarına Yönelik Önemli Adımlar

Uluslararası Süreç

- 26/CP.7 Sayılı Karar - 2001 yılında Türkiye'nin adı EK-II'den çıkarıldı ve diğer EK-I Taraflarından farklı konumu tanındı.
- Mayıs 2004'te BMİDÇS'ne taraf oldu.
- 26 Ağustos 2009 itibariyle Kyoto Protokolü'ne taraf oldu.

Ulusal Süreç

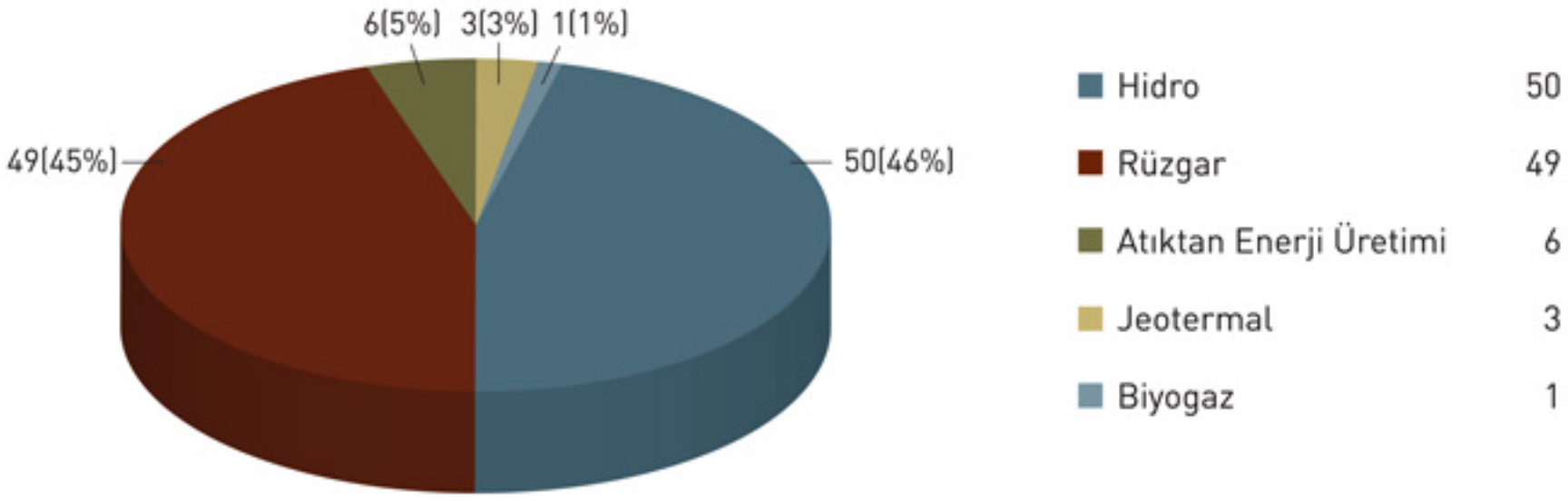
- 2001 yılında İDKK oluşturuldu.
- 2004 yılında İDKK yeniden yapılandırıldı.
- 2005 yılında Türkiye'de ilk gönüllü karbon projesi hayata geçirildi.
- 28 Temmuz 2010 tarihinde Çevre ve Orman Bakanlığı bünyesinde İklim Değişikliği Dairesi Başkanlığı kuruldu.
- 2010 yılında İDKK yeniden yapılandırıldı. (TÜSİAD ve Hazine Müsteşarlığı kurul üyesi oldu)
- 2010 yılında İDKK kapsamında Karbon Piyasası Çalışma Grubu kuruldu.
- Sera Gazı Emisyon Azaltımı Sağlayan Projelere ilişkin Sicil İşlemleri Tebliği ile 7 Ağustos 2010 tarihinde sicil sistemi resmi olarak kuruldu.

Türkiye'de Gönüllü Karbon Piyasası

Türkiye, her ne kadar Kyoto Protokolü'nün emisyon ticaretine konu olan esneklik mekanizmalarından yararlanamıyorsa da; bu mekanizmalardan bağımsız olarak işleyen, çevresel ve sosyal sorumluluk ilkesi çerçevesinde kurulmuş Gönüllü Karbon Piyasası'na yönelik projeler uzun süredir Türkiye'de geliştiriliyor ve uygulanıyor.

Türkiye, gönüllü karbon piyasalarında işlem gören sertifikaların geliştirildiği projelere 2005 yılından bu yana ev sahipliği yapıyor. Bugüne kadar ulusal bir kayıt sistemi olmaması nedeniyle net sayıları belli olmamakla beraber, Altın Standart (Gold Standard), VER ve VCS standart kuruluşlarına kayıtlı olan 100'ün üzerinde Türk projesi bulunuyor.

Türkiye'nin Gönüllü Karbon Piyasası (GKP) Profili	
Bugüne Kadar Kayıt Olmuş GKP Projesi Kamuya açık kayıtlardaki bilgilerle sınırlı	109
Tahmini Yıllık Emisyon Azaltımı Başvuruda bulunmuş tüm projeler	~8 milyon ton eşdeğer CO_2
Tahmini Piyasa Hacmi 2010 yılı Türkiye VER fiyatlarına göre tahmin edilen varlık değeri	83.2 milyon ABD doları

GKP Proje Türleri ve Sayıları

Kaynak: Gold Standard, VCS, VER+, Ecosystem Marketplace; 16 Ağustos 2010.

Neden Karbon Kayıt Sistemine İhtiyaç Var?

Kayıt sistemleri gönüllü karbon piyasalarında giderek artıyor. Gönüllü karbon piyasalarının daha etkin işlemesine katkıda bulunacak bu sisteme, ulusal karbon piyasa stratejisini desteklemek için Türkiye'nin de ihtiyacı var. 2012 sonrası iklim rejiminde konumu ne olursa olsun, Türkiye'de kurulan iyi tasarlanmış bir karbon kayıt sisteminin, Türkiye'nin karbon varlık değerlerini artıracağı düşünülüyor. Ayrıca karbon kayıt sistemi mükerrer sayımın önüne geçecek, piyasada şeffaflık ve bütünlüğü sağlayarak Türkiye'de üretilen sertifikaların güvenilirliğini artıracak.

Karbon Proje Sicili

07/08/2010 tarih ve 27665 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Sera Gazı Emisyon Azaltımı Sağlayan Projelere İlişkin Sicil İşlemleri Tebliği ile Çevre ve Orman Bakanlığı bünyesinde karbon sicili kuruldu.

Sicil ile iklim değişikliği ile mücadele kapsamında sera gazı emisyonlarının azaltılması, sınırlandırılması ve yutak alanların artırılması amacıyla Gönüllü Karbon Piyasalarına yönelik geliştirilen ve yürütülen projelerin kayıt altına alınması hedefleniyor.

Karbon siciline kayıt yaptıracak ve ulusal sürdürülebilir kalkınma hedefleri açısından değerlendirilecek projeler aracılığıyla; azaltılan sera gazı emisyonlarının kayıt altına alınması ve izlenmesi, mükerrer sayımın (double counting) önüne geçilmesi ve piyasada şeffaflığın ve bütünlüğün sağlanması temel hedefler arasında yer alıyor.

Karbon siciline http://karbonkayit.cob.gov.tr ve http://iklim.cob.gov.tr adreslerinden kayıt yapılabilecek.

Kimler Kayıt Yaptırabilir?

Sera gazı emisyon azaltım projesini geliştiren tüzel kişi veya projenin geliştirilmesi için yetkilendirilmiş kurum/kuruluşlar karbon siciline kayıt yaptırabilecekler.

Kayıt İçin Gerekli Dokümanlar Nelerdir?

İlk defa projesini sicile kayıt ettirecek tüzel kişi veya projenin geliştirilmesi için yetkilendirilmiş kurum/kuruluşlar öncelikle kendilerini kayıt ettirmelidir. Kayıt için şu belgeler gönderilmelidir:

Yerel yönetimler ve kamu kurumları:

1. Tebliğin Ek-1'inde verilen formun imzalı ve kaşeli aslı

Firmalar:

1. Tebliğin Ek-1'inde verilen formun imzalı ve kaşeli aslı
2. Noter tasdikli ticaret sicil belgesi
3. İmza sirküleri

Vakıflar, Dernekler ve Diğer Sivil Toplum Kuruluşları:

1. Tebliğin Ek-1'inde verilen formun imzalı ve kaşeli aslı
2. İlgili dernekler müdürlüğünce onaylanmış dernek tüzüğü
3. Yetki belgesi
4. Dernek kuruluş bildirgesi

Bakanlığa kayıtlı proje sahipleri kayıt için aşağıda belirtilen belgeleri Bakanlığa göndermelidir:

- Onaylama aşamasında olan projeler için;
  - Tebliğin EK-2'sinde verilen proje künyesini

- Onaylanmış projeler için;
  - Tebliğin EK-2'sinde verilen proje künyesini,
  - Tebliğin EK-3'ünde verilen sürdürülebilir kalkınma kıstaslarını,
  - Onaylanmış proje tasarım belgesini,
  - Başka bir dilde ise onaylanmış proje tasarım belgesinin proje sahibi tarafından onaylanmış Türkçe özetini,
  - Onaylama raporunu,
  - Başka bir dilde ise onaylama raporlarının Bağımsız Denetleyici Kuruluş tarafından hazırlanmış Türkçe özeti veya noter tasdikli Türkçe çevirisini.

- Doğrulanmış projeler için;
  - Tebliğin EK-2'sinde verilen proje künyesini,
  - Tebliğin EK-3'ünde verilen sürdürülebilir kalkınma kıstaslarını,
  - Onaylanmış proje tasarım belgesini,
  - Başka bir dilde ise onaylanmış proje tasarım belgesinin proje sahibi tarafından onaylanmış Türkçe özetini,
  - Onaylama raporunu,
  - Doğrulama raporunu,
  - Başka bir dilde ise onaylama ve doğrulama raporlarının Bağımsız Denetleyici Kuruluş tarafından hazırlanmış Türkçe özetleri veya noter tasdikli Türkçe çevirisini.

Kimlere Kayıt Onay Mektubu Verilir?

Tebliğin Ek-3'ünde yer alan ulusal sürdürülebilir kalkınma kıstasları çerçevesinde Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından değerlendirilen projelerden uygun bulunanlara tebliğin Ek-4'ünde verilen "Kayıt Onay Belgesi" düzenlenir.

Proje Kayıt Başvuru Süreci

Adım 1 — **Proje Sahibi**

ULUSAL KAYIT SİSTEMİNDE (http://karbonkayit.cob.gov.tr) KULLANICI HESABI AÇ: Destekleyici dokümanlar ile birlikte tebliğin Ek-I'inde yer alan formun (kurumsal bilgi) doldurularak Çevre ve Orman Bakanlığı'na gönderilmesi

I. ve II. adımlar paralel olarak yürütülebilir

ÇOB

Başvuru dokümanlarının gözden geçirilmesi. Belgeler eksiksiz mi?
EVET : Kullanıcı hesabını aktive et;
HAYIR : Askıya al

- Onaylandı → Kullanıcı hesabının aktive edilmesi
- Askıya Alındı → Gerekli koşulların karşılanması için ek zaman tanınması

Adım 2 — **Proje Sahibi**

Tebliğin EK II'sinde yer alan proje künyesinin doldurularak Bakanlığa gönderilmesi

ÇOB

Kayıt başvurusunun değerlendirilmesi. Belgeler eksiksiz mi?
EVET : Kullanıcı hesabını aktive et;
HAYIR : Askıya al

- Onaylandı → Projenin ön kaydının yapılması (kamuya açık değil henüz)
- Askıya Alındı → Gerekli koşulların karşılanması için 15 gün ek zaman tanınması

Adım 3 — **Proje Sahibi**

- Elde edilmesini takiben 20 gün içerisinde onaylama raporunun
- Projenin sürdürülebilir kalkınma beyanının (Tebliğin EK-III'ünde yer alan formu kullanarak)
- Proje tasarım belgesinin onaylanmış versiyonunun
- Proje tasarım belgesinin son halinin Türkçe yönetici özetinin teslim edilmesi

ÇOB

Teslim edilen belgelerin gözden geçirilmesi

- Onaylandı → Projenin onaylı olarak kaydedilmesi (kamuya açık değil henüz)
- Askıya Alındı → Eksiklerin, gerekli koşulların sağlanması için 15 gün ek zaman tanınması

Projenin tebliğin EK III' ünde yer alan sürdürülebilir kalkınma göstergelerine göre değerlendirilmesi.
OLUMLU DEĞERLENDİRME?
EVET : Kayıt et;
HAYIR : Askıya al

- Onaylandı → Kayıt onay mektubu düzenlenmesi ve projenin kamuya açık sicilde listelenmesi
- Askıya Alındı → Proje başvurusunun reddi ve sicil kaydının askıya alınması

Adım 4 — **Proje Sahibi**

Doğrulama raporları ve projenin statüsünü etkileyecek diğer ilgili belgelerin kopyalarının ve bilginin Bakanlık ile paylaşılması (değişikliğin gerçekleştiği tarihten itibaren 20 gün içerisinde).

ÇOB

Projenin sicildeki statüsünün güncellenmesi ve bilgilerin sicil web sitesinde kamuyla paylaşılması

Bunları Biliyor muydunuz?

• Dünya'daki ilk karbon denkleştirme projesi Guatemala'da tarımsal ormancılık alanında geliştirildi. Henüz Kyoto Protokolü yürürlüğe girmeden önce 1989 yılında işlem gören projenin yatırımcısı Amerika'lı bir elektrik firmasıydı.

• Emisyon ticaretinin ilk uygulaması, nitrojen oksit (NO_x) ve kükürdioksit (SO_2) emisyonlarının önlenmesine yönelik olarak 1970'li yıllarda ABD'de başlatıldı.

• 1 Ocak 2005 tarihinde yürürlüğe giren Avrupa Birliği Emisyon Ticaret Sistemi (EU-ETS), dünyadaki en büyük emisyon ticaret sistemidir.

• Kyoto Protokolü'ne halen taraf olmayan ABD'de, karbondioksit emisyonlarına karşı ilk yasal düzenleme 1997 yılında Oregon Eyaleti'nde yapıldı.

• Özellikle 2005 yılında Kyoto Protokolü'nün yürürlüğe girmesinden bu yana katlanarak büyümeye devam eden karbon piyasalarında işlem gören emisyon azaltımı, 2009 yılı sonunda 8.7 milyar karbondioksit eş değer tona ulaştı. Bu azaltımların %72'lik bir dilimi EU-ETS üzerinden gerçekleştirildi.

• İlk Gold Standart projesi Türkiye'de geliştirildi. Türkiye, bu standartta geliştirilen çok sayıda projeye ev sahipliği yapan başlıca ülkeler arasında yer alıyor.

• Son tespitlere göre, gönüllü karbon piyasalarında standart kuruluşlarınca geliştirilen 17 kayıt sistemi bulunuyor.

• 2009 yılı içerisinde gönüllü piyasalarda işlem gören sertifikaların %51'lik bir oranının izlenmesi bir kayıt sistemi üzerinden gerçekleştirilmiş bulunuyor. Bu değer, bir önceki yıl bağımsız taraflarca işletilen kayıt işlemlerinin iki katına eşit.

T.C.
Çevre ve Orman
Bakanlığı

Çevre ve Orman Bakanlığı
Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü
İklim Değişikliği Dairesi Başkanlığı
Tel: 312.207.50.00
Faks: 312.207.65.35
e-posta: iklim@cob.gov.tr
http://iklim.cob.gov.tr

Sera Gazı Emisyon Azaltım
Projeleri Sicil İşlemleri
http://karbonkayit.cob.gov.tr

PREPARING
TURKEY
FOR THE
POST-2012